

Loutheringen

Jan H. Eekhout

bron

Jan H. Eekhout, *Loutheringen*. G.W. den Boer, Middelburg 1927

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/eekh004lout01_01/colofon.php

© 2017 dbnl / erven Jan H. Eekhout

Loutringen

Bekentenis

Heer, Heer, den dag lang hijgen onzen tochten
Voorbij aan U, Die eens ons oogen zochten.

Heer, U voorbij vermoedt ons wringend denken,
In armelijken waan, een groot doel wenken.

Heer, elk van ons aanschouwt een ijdel wonder
En drijft zichzelf blindelings ten onder.

En Gij, Gij zijt in eind'loos droef bezinnen
En huivert, God, om machteloos beminnen.

Doch strekkend, Heer, de moegejaagde leden
Richt menig onzer nog tot U zijn beden.

Gij weet, o God, hun saamgekrampte handen
En bin hun eenzaam hart dat schroeiend branden.

Want als de nachtwind ruizelt door het loover
Buigt Gij U zacht, Heer, tot mijn leven over.

Vreemde tocht

Het is een vreemde, bonte tocht...
Het is een reis, die logen schijnt...
Voort!, ijlen wij door bocht na bocht!
Tijd drijft ons naar het eind.

Geen hand die niet een schat omklemt
In arm'lijk rinkelend metaal -;
Geen hoofd, dat niet 't gebeuren kent
Van 't prachtig, oud verhaal.

Geen blik, waarin de haat niet gloeit -,
Geen oog, dat niet om liefde vraagt -,
En geen gelaat, dat wáár ontbloeit
Wijl het géén masker draagt.

Ginds stamelt één een innig woord
- Geen, die dat oud verhaal vergeet... -,
De klank wordt in een klacht gesmoord
Om een weer wringend leed.

En ieder schouwt een eind'lijk wit
- Geen, die dat oud verhaal vergat... -,
En ieder vloekt, en ieder bidt
Om wat hij nimmer had.

En ieder weet een lieve wijs - - ,
En ieder kent een wrange smart...
Het is een donker-vreemde reis
Van hier tot aan God's hart.

Verlangen

O, eenmaal nog den zuiv'ren dag t' ontvangen,
Dat 't licht te spelen gaat langs d'oude paaan,
En vogels luid zijn en uit groot verlangen
De bloemen met wijdopen bladen staan -.

Den bloei der ruime korens te begroeten,
Het gras, de kruiden en den wilden wind,
De breede boomen en een zwijgend kind,
En 't varen van de verre wolkenstoeten -.

O niets dan geur en kleur en klank t' ontvangen
Bij 't licht beloopt van de oude paaan -,
En eind'lijk gillen uit hernieuwd verlangen! -
En met een lach aan een klaar water staan.

Gebed om eenvoud

Werelden doorvaren de Ruimte op Uw Adem,
en de zilveren korrel verstuipt op Uw woord.
Uw Gebaar doet de wateren stormen en stil-zijn,
en het simpele bloemeke bloeit op Uw Wenk.

Enkel wij, -
en Gij hebt ons gezet in dit Leven
naakt en wit,
dat wij bloeien zouden 'lijk sterren! -
enkel wij weder staan U opstandig.

Daarom hebben wij Hem gekruisigd
en Moederke de zeven wonden in het hart gestooten.

Zie, hoe wij schuilen in schachten van schaduw
uit schaamte en berouw.

Maar God,
na elk Mea Culpa
weer lafheid, weer opstand
aan U.

Ach, vergeefs speurt Gij uit op de wolk
naar de blinkende barrikade
van ons kindergebed.

Ach -, ons bloed
zwart 'lijk roet -,
en de duistere zonde van handen en oogen.

En - Vader!, Gij toorn niet!,
Gij toorn niet -, Gij toorn niet!:
Uw blik blijft vol eind'looze mildheid op ons.

O, Vader God!,
ik bidde U vurig,
voor allen, voor allen:
 sla ons denken te pletter!

Doe gij weder ons worden
'lijk gras, 'lijk bloemen,
'lijk vogels - haar lied parelt zuiver en blijde -,

breek ons geheel,
dat wij U danken en loven,
breek ons geheel,
dat wij zijn 'lijk de Aarde:
 van U,
 van Uw Woord,
 van Uw Wil alleen.
 Amen.

De vlijme vlam der steden...

De vlijme vlam der steden splijt 't fluweelen
Duister van Uw verkoren nachten, Heer.
Trens denderen snerpend schel. Uit zatte kelen
Vervloeking krijscht - Gebouwen helmen weêr.

Verraad grijnst hel en geel in valsche holen.
Afgonden loeren fel, en vol venijn.
Het park lokt zwart. Ontuchtige paren dolen
De warrelpaden. Vijver gluipt, onrein.

Mijn God!, men smaadt Uw wonderdadige Waarde:
Hier zwerft Uw stem verloren in den wind!

Doch... ergens aan de warme borst der aarde,
Droomt, als aan 't zoete moederhart een kind,
Midden der stille boomen blonde omarming,
Een eenzaam dorp... en bidt U om ontferming...

De roovers

Ze slopen in donkere hoopen
Uit verblindende steden vandaan -
De hemel stond, zeide men, open -
De nacht was zonder maan.

Ze kwamen nabij een heuvel,
Daarachter lag 't paradijs - -
Ze doken diep in elkander
Ze kropen diefsgewijs.

Toen heerschte één hartstocht'lijk en hijgend:
... Rijst ginds het blinkende Huis? -
Doch tot den top genaderd
Sprong fel op daar het morzelend kruis.

Ze deinsden in wilde verwarring.
Geen waagde zich voorbij
Die dood'lijke versperring...
Noch ik.... noch gij....

Het meisje

Ik wil u niet verhalen van mijn honger,
hevig, steeds heviger mijn honger naar God en moedertje -,
ik wil niet verhalen van mijn kleine land,
vanwaar mij scheiden twee breede rivieren,
en waar Gods adem milder ruischt dan ergens elders,
en de korens zijn als wijde, vlakke vlammen -,
niet van den dag over mijn kleine land, sterk en ontzaglijk,
niet van den nacht over mijn kleine land, vol sterren en eeuwigheid,
noch van de schemering, die er zoet is en geurt.

Ik wilde enkel verhalen van een slank meisje,
heel licht gaande door de verschrikkelijke stad -,
het meisje met het bergère-hoedje met de wuivende linten,
rood als het rood van sommige primitieven, van Van Eyck of van Memlinc -,
en met de schooltasch onder de fijne armbooging - de tasch met wijsheid -.

Iederen morgen ontmoet ik haar, en in het voorbijgaan
raakt mij heel even een blijde plooi van haar kleed -.

Ik groet haar -, ze lacht -, ik groet haar en zeg: dag meisje! -
Als ze voorbij is weet ik iets wonders, iets liefs -.

Ik wilde enkel verhalen van een rank meisje,
heel licht gaande door de verschrikkelijke stad -

Iederen middag ontmoet ik haar bij het naar huisgaan,
als de fabrieksfluiten gillen 'lijk reuzen in nood,
trems dwaas tjengelen op de kruispunten
en werklui rauw vloekend redeneeren over politiek -.

Ik groet haar -, ze lacht, ik groet haar en zeg: dag meisje!,
en even roert mij een blijde plooi van haar kleed.

Als ze voorbij is, weet ik iets wonders, iets liefs:
hoe ook de stad met haar smart en verscheuring,
haar doem en ontzetting, heur heiligen heeft -,
Kinderen -,
meisjes -,
heel rank en heel wit.

Aan allen

Toen de morgen mijn oogen raakte - o, mijne vrienden! -,
lag gansch de aarde mij open te bloeien, zoo einde-
loos wijd, o wijd!, en wit 'lijk het lichaam
van den Christus.
Mij was of ik ontwaakte in het heldere land van God!

Dan heb ik den dag-lang gezocht in Uwe oogen - o,
mijne broeders! - naar het licht van Uw hart dat
diep zijn zou en warm en blank als een
middag te Meie!

Nu in den avond - de roode roodborstjes sluim'ren;
de stille sneeuw brandt met duizend bloemen -
kan ik enkel nog knielen:

God, mijn God,
ruk Gij van de gelaten mijner broeders
het martelend masker.

Alleen het leven...

Alleen het Leven tot den Droom verzoet,
Buigt luist'rend in de nachten en hoort verre,
En vroom-bewogen en zuiv'ren en onvermoed,
Het rits'len van God's kleed over de sterren.
Alleen het Leven tot den Droom verzoet.

Alleen het Leven tot den Droom verstild
Hooft, wen de gouden deemster om beminde
En broze ziele-dingen teeder trilt,
De Stem van God, die spreekt in d'avondwinden.
Alleen het Leven tot den Droom verstild.

Leven tot Droom, van Droom tot Lied vervoerd
Bloeit eind'loos-zacht omhoog in Zijne handen...
Alleen het Leven door God-zelf beroerd
Schouwt diep in 't hart van zaal'ge hemellanden!
Alleen het Leven tot het Lied ontroerd...

Aanwezigheid

Uw adem, Heer, aan alle verten uitgebroken,
Doorruischend 't duister glanzend blauwen van den nacht,
Krachtig ontloken zang, die aandraagt al de roken
Der Meieweiden in heur welig-zachte pracht,

En God, mijn God, Uw staan midden den bloei der heemlen,
Uw stralend staan, schoon lijk Uw eerste macht'ge Daad,
En van al vele werelden om U het weem'len -
Het spel der sterren om Uw diep en klaar gelaat -!

Meditatie

We moeten elkaar maar een beetje liefhebben.
Dan is alles goed.

We moeten maar luisteren, des avonds op den landweg,
naar de schrille stem van een arm meideke dat heimwee
zingt - heel stil zijn en luisteren...

We moeten maar zijn als een deeltje van het simpele
licht aan God's hemel.

We moeten maar zijn als een druppel van den
grooten, milden regen.

We moeten maar zijn als als het kindeke dat stamelt
tot dieren en bloemen ergens in een weike, waar
lijnwaad blankt.

We moeten ons maar wat vergeten - dan geven wij veel.

We moeten elkaar maar een beetje liefhebben.
Niets meer.

Klein gebed

God, wees zacht voor wie gebroken
Door Uw gouden scheem'ring gaan,
Van het liefste woord verstoken,
Van het diepst geluk ontdaan...

Zacht voor wien werd stuk gereten
d'Oude droom, zoo eind'loos rein...;
Zacht voor hen die ongeweten
Arm en droef en eenzaam zijn...;

Zacht voor hen die ver van menschen
Schreien om hun diepen nood...;
Zacht voor hen die niets meer wenschen
Dan den grooten stillen dood.

Lied I

In de feestlijke straat
is mijn plotse Vreugde ontbloeid
aan het gelaat
van een jonge vrouw die met haar kindje stoeit.

De vroege vlaggen, alle -
hoor, hoe ze klapperen
en knallen
in den wind! -
die wapperen alle
om haar en haar kind!

O, de wind die aanspringt
fel en trotsch!,
aanspringt van de bergen over zee en stad
'lijk een koppig-blijde kerel met veel zon in z'n hart!

Springt en zingt
over die vrouw en haar kind -,
de wind:
't Wonder Lied Gods!

In de feestlijke straat
is mijn plotse Vreugde ontbloeid
aan het gelaat
van een jonge vrouw die met haar kindje stoeit!

II

O, nu te zijn in dit Geluksbegin
als de jongen die op z'n vingers fluit hoog de lucht in!

Hij is 'n onbewust veroveraar van horizonten
want elk van zijn daden grijpt naar U!

Hij seint al het geweld van z'n hart tot U,
al zijn liefde, al zijn verlangen
van U verwonnen,
in U gevangen!

Dit is het tij van uitbreken
en bloeien gaan
'lijk een boom die zijn instuimige takken uitstrekt
naar alle streken,
bloesem bedekt
en belaên!

O, nu te zijn in dit Geluksbegin
als de jongen die op z'n vingers fluit hoog de lucht in!

Zonnedorp

Wierookt reuk van rijp koren over mijn dorp -
Mijn Zonnedorp: een blijde Heilige, blinkend miraculeus,
Zijn rechte armen torsen duizend weelden,
Stralende goudvrucht, vlammeende graanoogst,
Onder 't schalmeien van helle luchten, -
De Dag: een Groot Woord van God!

God, de Dag als Uw Roep,
Klaroeneende Roep van vert' tot vert'
Goudklankige Schal van hart tot hart!

Nachtliedje

Vader, van sluimerend dorp tot dorp
Uw bloeiende droom van blauw - -,
En de boom, die zingt van Uw Adem -,
En de weem'lende sterren - als dauw! - -,

En de eindeloosheid Uwer velden
Waaraan ik biddend nederkniel:
Vader, zegen mijn jonge oogen -,
Zegen mijn ziel!...

- - Zoet-rokig uit U vloeit de stilte
'Lijk teeder-wijd water over mijn land..
Vader, mij is of ik d'aarde
Over ga aan Uw hand!...

Loutering

Eenmaal zong mijn hart Uw Woorden
Boven arbeid, zorg en strijd,
En mijn zingen zwierf verloren
In Uw blauwe oneindigheid.
Doch thans hebt Gij mij gebroken
En ik weet mij arm en naakt
Midden schaduwen gedoken
Van een smart die schooner maakt.

Koortsig branden mijne oogen
En ik wankel, waar ik sta,
Tusschen broeders neergebogen,
Heer, mijn hand ter zware spa.
Moeizaam keeren wij de gronden
Van dit dor verschroeide veld...
Zie, uit ongestelpte wonden
't Donker-warme bloed ons welt.

Eenmaal zong mijn hart Uw Woorden
Boven arbeid, zorg en strijd,
En mijn zingen zwierf verloren
In Uw blauwe oneindigheid.
Doch thans deed Gij mij omringen
Met de schaduwen van Uw Wraak,
En ik mag U heerlijk zingen
Van een smart, die zuiver maakt!

Vers

Ik denk aan U, en hoe Gij komen zult
in 't avonden der wereld als de waat'ren
diep zijn en donker-glanzend 'lijk Uw blik
en in de groote, zachte boomen huivert
de zuiv're stilte van Uw handen...

Ik denk aan U, en hoe Gij komen zult
met den teer-sterken schred van een Verwachte
uit 't verre land der bergen tot dit dal -
in alle dorpen knielt het landvolk neer,
de moede grijsaard en het ranke kind,
de blonde vrouw, de struische, rechte man - -,
en ergens jubelt, in 't gestruik verdoken,
de kleine, grijze vogel van den nacht...

Ik denk aan U, en hoe Gij spreken zult
tot wie U weten en Uw roep vernamen
in 't eigen hart lang vóór Gij kwaamt
uit 't verre land der bergen tot dit dal...

Ik denk aan U en hoe ik luist'ren zal
met duizenden naar 't Hooglied van Uw stem...
... Misschien raakt Gij mij aan: 'k heb U zóó lief...,
kom..., ginder jubelt in 't verward gewas
de kleine grijze vogel van den nacht...'

In memoriam patris

I

Gij waart te zacht voor dit luid leven, Vader -,
In teed'rer landen toefde Uw stille geest...
Gij wáárt God in Zijn eeuw' gen hemel nader
Dan dit vreemd-schoon, vreemd-smart'lijk wereldfeest.

De woorden, die gij spraakt, Uw simp'le daden
Waren van een die 't kleinste leeddoen vreest...
Hier zocht Uw voet reeds stralend-lichte paden,
Een kind van d'aarde zijt gij nooit geweest.

Uw sterven: klaar en kalm, met even pijn
Omdat wij schreiend afscheid van U namen... -
Moedertje had voor 't laatste U gekust... -

Een lieve heem'ling wuifde 't hooge sein.
Toen vouwde gij de witte handen samen
En zonk Uw lichaam in de groote rust.

II

En toen - de Stilte tusschen U en mij.
Er kwam wat zonlicht in de kamer beven,
En zacht en koest'rend, 'lijk om medelij,
Lag 't in de blondheid van Uw haar te leven...

Doch, Vader, ik wist: gij-zelf waart weggedreven
- o, lichter dan wolken! - van aarde en mij,
Uw teed're ziel ging God's Heelal doorzweven,
Tijdeloos ver... aan wolk en zon voorbij.

Mijmerend buiten tredend zag ik, hoog,
Een leeuwrik stijgen tot den blauwen boog -
En: Vader!, riep ik, en als antwoord drong
Diep in mijn ziel 't lied dat die leeuwrik zong.

Thans... o, d'herinnering aan een leeuwriks wijs...,
Aan Vader... en een blijde hemelreis!...

Cristusverzen

Advent

God!, doe dat wij U waardig zijn!
Redt ons van dit hoovaardig zijn...
Wij hebben zelf den koers verward,
Heer, naar de Haven van Uw Hart!
Ach, dat Uw Ster den weg ons wijz'...
Kyrie eleis -.

Wij dolen tastend door den nacht -,
Ons monden kennen slechts één klacht.
Waar is de stal?... Waar blinkt de Ster?...
Heer!, wij vergaan...! Gij waart zoo ver..!
Reeds naakt daarginds Doods felle zeis -.
Kyrie eleis -.

Wij hebben U gehoond, verguisd...,
Heer, ied'ren dag opnieuw gekruist...
Wij waren klein en zwak en laf.
Heer, neem de zonden van ons af...
Bereidt ons tot een rechte reis -.
Kyrie eleis -.

Kerstrijm

Zij gingen over 't stil besneeuwde land
En moedig hield Maria Jozef's hand.

Soms beefde ze en verzweg een blijde vraag.
Weet gij als ik het kindje dat ik draag?

Of met een glimlach schouwde ze in den geest
't Uur der geboorte als een stralend feest.

Traag traden beiden door Bethlehem's poort
En vroegen onderdak met schuchter woord.

Doch waar zij klopten, telkens weer ontving
Maria's vriend een bitse weigering.

Hij zag hoe moe ze voortliep aan z'n zij
En bitter sprak hij: Och, te arm zijn wij...

't Werd avond, laat... en later. Na en ver
Ontbloede zacht de lucht in ster bij ster.

Maria zuchtte om 't nutt'loos verder gaan
En leunde wankelend tegen Jozef aan.

Droef dubde Jozef: Zijgt ze strakskens neer,
Dan... Ach!, waarheen?, waarheen... Hij wist niet meer;

Hij hoorde slechts het eender schrill gepiep
Der sneeuw die onder hunne voeten riep...

Tot... plots een kreet!... Maria rukte en wees
Hoe dicht nabij een schaam'le huizing rees...,

Een stal, aan al de hoeken scheef en wrak;
De versche sneeuw bedekte 't strooien dak.

Daar binnen tredend maakten zij getwee
Uit luttel hooi een poov're legersteê...

Toen - hoor, de klokken! -, de Vervulling! Licht
Blonk goud rondom het kindje zijn gezicht!...

Het lag daar naakt en rose en lief'lijk kleen;
Een os blies er z'n adem over heen...

Het lag daar 'lijk een bloesem van de Mei!
Maria weende en Jozef knielde erbij.

De herders

Een witte nacht. De wereld wijd
En stil van sneeuw
Als lag ze altoos zoo gespreid
Voor eeuw na eeuw.
Aan den heuvel sliepen de herders en hoog
Boven hun hoofden een ster bewoog.

De sterre daalde en stak de streek
In blank'ren brand.
Vreemd blaatte een ram en rees en keek
Van d'heuvelrand.
Een der herders ontwaakte: 'zie, 't dag begin...,
Opende de oogen, hield d'adem in.

Een witte nacht. De wereld wijd
Van licht en sneeuw.
Veel herders schreden voort. Eén schreide,
Eén slaakte een schreeuw.
En ze voelden hoe onder hen zacht en diep
Wegzonk de sneeuw met een schrill gepiep.

Christofoor

'- En toen ik 't knaapje dan ten schouder hief
 Zong daar opeens een zachte nachtegaal
 In 't struikgewas zijn teeder Godsverhaal...
 Ik dacht: nooit droeg ik eer een last zóó lief!

Een jonge maan steeg boven 't ommeland -,
 En wijl ik licht en blijde henenschreed,
 Zag 'k hoe ons beider schaduw rekkend gleed
 Ter trage glooiing naar den waterkant.

't Riet ruischte uiteen..., de schaduw ging ons vóór...
 Hooger en hooger 't vloeiend water rees -
 Vol zilveren sterbloei! - en ik lachte en wees
 Hoe 't was als waadden wij den hemel door!

Hel wederlachte 't kind, of sprong kristal
 Aan duizend scherven in de zuivere lucht,
 En, plots, ik wankte en beefde, zeer beducht,
 Want 't werd mij vreemd als torste ik gansch 't Heelal...

't Lijf krommend plantte ik de zolen vast
 Ten gladden bodem; 'k hijgde lijk een dier
 Na eind'loos smartelijke tochten schier
 Bezwijkend onder martelenden last.

Ik kreet: Wie zijt ge?... geef mij antwoord toch!...
Dringender kreet ik en tot driemaal toe.
Toen sprak de knaap mij, stil en innig: “Hoe,
Herkent gij Hem niet, Dien zóó lang ge zocht?...”

- 'k Weet verder slechts nog dit: dat 'k d'handen saâm,
Niets voelend meer van het onaardsch gewicht,
Rende door 't water als door louter licht,
En almaar stamelde des Christus Naam.’

De kruisiging

Toen klonken kort en hol de hamerslagen
Op 't folterend kruishout, waar de Christus lag.
De rechters grimden in een wreed behagen
En vrouwen kreunden zacht bij iederen slag.

'n Jongen schreide -, 'n kinderstem riep 'ach!' - -
Doch van Zijn lippen kwam geen kreet, geen klagen.
Stil vloei'de 't bloed, één-vervig met den dag,
Stervend den rooden dood van al de dagen.

En traag en zwijgend schuifeldalend tot
Jeruzalem's vreemd schemerende straten,
Verward, ontroerd, dacht menigeen aan Zijn lot - -,

En huiverend omziend trof diens blik 't verlaten,
Scherp silhouet van den gekruisten God
En wist opeens dat hij dien Man niet haatte.

Christus

Aan Wies Moens

Uw handen zijn simpel als duive vlerken;
bleeke vrouwemonden zoenden het bloed van Uw wonden,

mannenharten vol derenis
vingen Uw smartschrei,

in kinderoogen
Uw teeken zich grifte.

o Heer, hoe thans
de zoete vlam van Uw naaktheid
blank bloeit over het outer der aarde!

Gheestelic liet

Ic wil van heer Iesu ghevangen sijn -
Dat comt mi also soete! -
Ic wil van heer Iesu ghevangen sijn -
Dattic hem mocht ghemoeten.

Mijn herte dat wil hemelwaert
Ende cussen heer Iesu wonden,
Mer altoes trect mi nederwaert
Der werelt mit hoere sonden.

Hi es ons enich toeverlaet -,
Dattic hem so moet derven -.
Hi es ons enich toeverlaet.
Nu vrese ik sere om sterven.

Heer Iesu, waerom hout ghi mi
Dijn aermen niet ontploken?
Doe ghi doch aen den cruce hinc
hebt ghi so scone ghesproken -.

Heer Iesu, ic wil u ghevangen sijn -,
Dat comt mi also soete! -
Segt mi doch dattet verlanghen mijn
U eenwerf sai ghemoeten - -.

Gestalten

De bedelaar

Een avonddorp. Een schrompl'e bedelaar gaat
Den schemerweg. Wat stille blaren zwerven
Voor zijne voete' en om zijn grauw gelaat.
Teeder en traag, lijk een die eind'lijk derven
En kalm berusten kan,
Hangt ergens tusschen 't zwart getakte van
'n Schaamlen najaarsboom de oude dag te sterven.

De wind ruischt loom. De bedelaar blijft staan
En heft de vedel. Weeke klanken gaan
Langs grijze, wank'le huizemuren streelen...
't Spel zwijgt. Gebarsten bedelstem vraagt brood.
Een deur valt toe.

En huizen verder veêlen
Gaat weer het zoete wijsje van den dood.

De zaaier

Ik zag hem, groot, vóór purperen avondbrand,
Aanschrijden langs de bloeibereide voren;
Met zegenend gebaar zaaide hij 't koren,
Ernstig den mond en oogen: Gódsgezant!

Een verre vogel deed zich lokkend hooren,
Een lieflijk vleien kwam van d'anderen kant...
Hij stond, en staarde mijm'rend over 't land,
De rustige ziel in eind'loosheid verloren...

Dieper gloeiden de stille wolken aan den
Gestrekten einder... en de zaaier waande er,
Zalig ontroerd, der heem'len paarlen poort.

Dan, of hem God met zacht berispend woord
En vriendelijken lach tot arbeid maande,
Schreed, groot vóór d'avondbrand, hij weder voort...

Zwemmer

Een knaap. Hij komt op d'oever toegetreden
En buigt de willige pluimen zacht uiteen...
Dan, even aarz'lend, ziet hij rond zich heen,
En bloost om 't blanke naakt van lijf en leden.

Stil en geheimvol klokt en lokt beneden
Zijn ernstig, broos gelaat, teeder besneên,
De golving, zon-doorklaard - en al meteen
Is hij het milde water ingegleden.

Hij wendt en keert met vluggelingsche slagen -;
Soms uit zijn rooden mond, bij zotte vlagen,
Rumoert een blij schater, hel en straf! -,

Tot, plots, hij recht rijst, en met starende oogen
Neerschouwt op 't water door zijn drift bewogen...

Een vracht van paarlen druipt zijn schouders af.

De zwerver zegt:

Ik ben een zwerver en God weet mijn zwerven,
Ik ben een dreamer en God kent mijn droom.
Al moest ik immer huis en haardvuur derven,
Mijn hart bleef vroom.

Wanneer God's blauwe zomernachten stralen
En over d'aarde gaat een mild geruisch,
Is m' ied're woud-allee een schoone zale,
't Heelal mijn huis.

Dan lig ik mijm'rend onder 't hooge loover,
De leën gestrekt, de borst ten halve naakt,
Tot, lieflijk-vreemd, de teeder-sterke toover
Des slaaps mij raakt -.

En 'k droom mij verten die zacht openbloeien
En, bloeiend, wenken tot een nieuwe reis -,
En 'k voel het leven door mij henen vloeien:
Eén lieve wijs.

En 'k droom mij blijde, hemellichte landen
Waar slanke vrouwen zingend ommegaan
En ranke knapen met gevouwen handen
Te luist'ren staan.

Als mij dan 't org'len wekt der voog'len koren
En d'eerste morgenschijn mijn woon doorbeeft,
Dan dank ik Hem, Dien 'k nimmer heb verloren,
Voor àl dat leeft!

Van liefde

De Verzoening

'Lief, ons bloeden rauwe wonden
En ons schrijnen felle pijnen -,
En de dag ging openschijnen
En zijn goud raakt U ten monde.

Zie, ten luiden hemel hangen
Leeuw'riks, rap omhoog gevaren,
Drijvend op hun eigen klare
Fijn verzinderende zangen.

Lief, het leed heeft ons gebogen
En wij bukken in zijn boeien -,
En de dag kwam openbloeien
En zijn goud vlamt in Uw oogen.

Heel een wond're, wijde aarde
Ligt in bloemen uitgebroken,
En wel duizend milde roken
Wolken op uit blonde gaarden.

Lief, ik kàn niet eenzaam blijven,
Lànger wranger pijnen vreezen -,
Want de dag staat schoon verrezen
En zijn goud stroomt aan onz' lijven.

Lief, hoe zouden wij nog haten
Midden deze liefde-landen...?
Kom, reik mij Uw trouwe handen
En vergeet dat wij vergaten -.'

Het avondt trage...

'Het avondt trage, kind. De rozen dooven
In vreemd bewegen op den schaa'm'len wind.
En het is nu dat 't oude leed begint...
Het avondt trage, kind. De rozen dooven,
De groote rozen in den schaa'm'len wind.

Het avondt trage, kind. De bloemen gloeden.
En niets bleef ons dan onze armoe, kind.
En om ons henen waait de oude wind.
Het avondt trage, kind. De bloemen gloeden.
Hoe hebben wij zooveel geloofd, zooveel bemind!

Het avondt trage, kind. O niets bleef ons
Dan harde honger; niets dan diepe pijn
Om wond geloof van zacht bemind te zijn.
Het avondt trage, kind. En niets is ons
Dan onze armoe en ons eenzaam zijn.

Het avondt trage...'

De rozen geuren

‘Dat het nu deemstert, Lief, en niets er is,
 Dan 't traag gebaren van je slanke handen -
 En van twee najaarsrozen 't diepe branden
 Ter vensternis.

Het weeldewoord, dat 'k wachtte, sprak je niet.
 Weerhield de stage stilte 't sidderend woord?
 Wéér, Lief, herleeft in mij een gràuw verdriet...
 En toch - de bloemen geuren zwáárder voort...

De bloemen geuren, geuren -, en ik klem
 Mijn armen om je fijne schouders heen...
 Ik hoor het ruchten van jouw aêm alleen...
 De bloemen geuren... En ik beid je stem.

Zeg mij iets liefs, iets liéfs... je bent zoo rein,
 Zoo licht, zoo zacht - en rijk!, en ik zoo léég...
 Iets scheurde in mij, iets wonder-innigs zweeg.
 Zég mij iets liefs -, ik heb zoo'n vréemde pijn...

... Dat het nu donkert, Lief, en niéts er is,
 Dan 't ongewis gebaren van je handen -,
 En van twee najaarsrozen 't diepe branden
 Dóóvend ter vensternis.’

Dood

'Mijn liefste is dood.
Niets zal haar morgen wakker maken.
De vlammen waken.
Mijn liefste is dood.

Mijn liefste is schoon.
'k Heb haar mijn ziel gegeven.
De vlammen beven.
Mijn liefste is schoon.

Mijn liefste is stil.
'k Schrei om den droom dien saam wij bouwden.
De vlammen gouden.
Mijn liefste is stil.

Mijn liefste is dood.
Hoe zou ik nog gelooven?
De vlammen dooven.
Mijn liefste is dood.'

Jongenslied

De lucht is als een stil gedicht
Van licht en teeder blauw.
De bloemen staan naar God gericht.
Ik denk heel zacht aan jou.

Ik schouw het paadje waar je liep
Toen je alles einden deed.
Ik zie je oogen donkerdiep
Van vroom-gedragen leed.

't Is of ik weer je 'jongen' ben
En ik je streelen mag,
En luister naar je lieve stem,
En luister naar je lach.

't Is of je buigt over een bloem -
En ik je zoen, aldoor,
En juichend-luid 'mijn vrouwke' noem,
En - ik je nóóit verloor...

Ik zie je oogen donkerdiep
Van vroom-gedragen leed.
Ik schouw het paadje waar je liep
Toen je alles einden deed.

De lucht is als een stil gedicht
Van licht en teeder blauw.
'k Berg in m'n armen mijn gezicht
Omdat 'k nòg van je hou.

Avondliedje

Als d'avond in mijn oogen leeft
En raakt mijn moewe handen aan
Lijk een die stil zijn liefde geeft
En diep en innig wordt verstaan -;

Als d'avond mijn gedroom beroert
En wekt de woorden van een lied,
Dat lang geleên mijn ziel ontroerd'
Om ver geluk, om zoet verdriet -;

Als d'avond mij in 't herte dringt
'Lijk een vergeten, lief geheim
En teeder 't rythme in mij zingt
Van nieuw-geboren rijm na rijm -,

Dan weet ik - en in mijn gemoed
Gaat alles licht en schooner staan -
De handen zacht, de oogen goed
Van allen die door d'avond gaan.

Begroeting

Weer heb ik 't leven lief. Weer heb ik lief!
Als een die stil zijn armen heeft gewonden
Rondom een rank, blond meisje, vroom-naief,
Heb ik voor elk een innigen groet gevonden.

Weer heb ik 't leven lief! Zij die mij deerden,
En gaarne hoonden 't smartelijkst gemis,
Zacht groet ik hen, zooals mijn hart mij leerde,
En ied're groet is vol vergiffenis.

En 'k groet de aarde, 'k groet mijn kleine land,
Mijn dorp, de luchten, blauw en groot, daarboven,
De helle zon, de korens, 't allenkant,
De luide leeuwriks en de held're hoven.

En 'k groet de boomen en de kleurige weiden,
De bruine kreke en het rietgeruisch,
De wegen, die naar vuren verten leiden:
Ik groet een God-doorbloeid Heelal: mijn Huis!

Weer heb 'k leven lief. Weer heb ik lief!
'Lijk een die stil zijn armen heeft gewonden
Rondom een rank, blond meisje, vroom-naief,
Heb ik voor àl een innigen groet gevonden!

Andere liederen

Herfstliedje

'k Weet den zomer nog die schalde
 Door mijn blijde, blonde laan -,
 Doch nu schouw ik zacht, hoe al de
 Bladertjens te sterven gaan...
 Rillend wankelen naar den kouden,
 Naar den glinster-vochtigen grond,
 Vogeltjes van donkeren goude,
 Aan de vleugelkens gewond...

'k Weet den zomer nog, die zonde
 Aan de takken, blank en hel,
 Aan de stammen, die daar stonden:
 Daden, schoon en groot en fel!...
 Maar nu zijn mijn trouwe boomen
 Dingen vol van duisterheid -,
 Dingen, zonder dade' of droomen -,
 Dingen... aan den dood gewijd...

'k Weet de zwaluwen nog, die zwierden
 Onderdoor hun dichten boog...;
 'k Weet de merels nog, die tierden
 In hun kronen, feest'lijk hoog!
 Maar nu neuren wind en regen
 Trieste liedjes van gewezen...,
 En de luide merels zwegen...,
 En de zwaluwen zijn heen....

Rillend wankelen naar den kouden,
Naar den glinster-vochtigen grond,
Vogeltjes van donkeren goude,
Aan de vleugelkens gewond...
'k Weet den zomer nog, die schalde
Door mijn blijde, blonde laan -,
Doch nu schouw ik zacht, hoe al de
Bladerkens te sterven gaan...

Aan Alice Nahon

'k Wist wel dat Uwer woorden pracht
Mijn leed niet weg kan dringen,
Want in Uw lied herkende ik zacht
Het lied dat d'armen zingen...

Als d'avond aan hun vensters bloeit
En 't leed der dagen hooger groeit,
En zij zich eenzaam weten -,
Hun ziel een lieve wijs begint,
Die hen aan verre vreugden bindt...
Om... alles te vergeten...

Doch ieder woord wekt dieper pijn
En doet hen meer verlaten zijn
Dan ooit zij waren...
Toch klinkt zijn klank hun niet als hoon -,
't Wordt hun als werd al lijden schoon -
En schoon t'aanvaarden...

Zie, d'avond aan mijn venster bloeit,
De fijne, grijze deemst'ring groeit
Reeds over gindsche daken -.
Daar zucht weemoedig windgeruisch
Rondom mijn grauwe avondhuis -
Nu zal mijn pijn ontwaken...

Doch hoe met d'oude, felle macht
Ook 't harde leed gaat wringen,
Ik neur Uw lied -, ik neur het zacht -
Het lied dat d'armen zingen.

Herfst

Is dit 't getijde, dat 'k zoo heb gevreesd?
Is dit d'armzaal'ge dood der zomerboomen?
Al donk're angst is van mij weggenomen:
'k Ontwaar dit sterven als een stralend feest!

Is dit 't getijde, dat 'k zoo heb geducht? -
Zie, 't brandt van kleuren langs de najaarswegen,
En ginder fluiten door de zuiv're lucht
Twee vogels fijn en zacht elkander tegen...

't Hart, dat zich kiezen zou van al seizoenen,
Eerst 't broze, jonge bloeien van April,
Dan zomer met zijn zon- en bloemfestoenen -,
Dan winters, wijd en bruid'lijk wit en stil,
Gaat dit vlamgoud getijde 't liefst' vermoên en...
Raakt zoet verward... en weet niet wat het wil...

De merelaar

De dag stond voor de wereld klaar.
In 't bloeisel van den perelaar
Daar zong een luide merelaar
Zijn rust'loos lied!
Zijn jubel joeg door al het zijnd',
En heller wierd de kim belijnd:
De jonge dag kwam overeind
In 't wijd verschiet!

Er was een zon, die laaien ging,
Er was een haan, die kraaien ging,
En nog een boer, die zaaïen ging
Op 't beidend veld;
'n Blonde boer, die eenzaam trad
Langs 't fijn bedauwde kronkelpad,
Maar éven toch geluisterd had
Naar 't fluitgeweld!

En toen gansch d'ommetrek ontwaakt
En nader dag de wereld genaakt
En vol van klaarten was geraakt
Héél 't wijd verschiet,
Nóg zong, verdoken ergens daar
In 't bloeisel van den perelaar
Die onvermoeide merelaar
Zijn rust'loos lied!

Landschap

Aan Arnold Spoel

Over de groeiende landen leeft
De droom der hoven, die van d'avond zijn.
Een enkel venster voert nog vaag den schijn
Van d'ouden dag, die aarz'lend henen zweeft.

Zoet bloesemt ginds een blond boogaardekijn,
Dat warm zijn geuren aan de stilte geeft.
Ten teederheid-bevloeyden hemel beeft
Der broze, fijne sterren mystisch sein.

Ver rucht het rustig rythme der rivier,
Een groot, zacht ademen, als van een dier
In lauwen stal.

Ter kreke drijft de vroege mane, schier
Een schat in zuiverst goud, die zonder schal,
Als wind het water roert, verschervelen zal.

Landavond

De lucht kleurt rood, De dag verzinkt
En raakt den rand der aarde aan.
Ten oosterhemel heim'lijk blinkt
Het geldstuk van de maan.

En aldoor zwakker laait de brand -,
Verbleekt -, vergrauwet -. De zon is moe.
'n Trage vogel wiekt van 't land
Wat schaam'le boomen toe.

Plots schrijnt en scheurt een sijn'lend sein
De milde stilte van de lucht:
Er rateldreunt een rasse trein
Voorbij aan 't laag gehucht.

Voorbij, voorbij -. De dreuning deinst
En zwijgt -. Op d'oude, smalle vaart
Drijft zacht een schuit: de schipper peinst
Aan 't roer en smooert en staart - -.

De dag is dicht. De maan wordt goud.
De nacht ontbloeit in ster bij ster,
Vreemd ruischt de wind. Het duister blauwt
Nabij en ver.

Nu is 't, dat ergens eenzaam dwaalt
Pierrot's al-eeuwige gestalt',
En niemand weet hoe smart'lijk-dwaas
Naast hem zijn schaduw valt.

En niemand kent zijn wringend leed,
En geen den glimlach om zijn mond,
Die daar fel-ingebeten bleef
Sinds hij Haar schóón bevond - -.

Pierrot stemt zijn gitaar en zingt,
En schouwt in droom de Liefste aan - -.
In 't glanzend zwarte water blinkt
Het geldstuk van de maan.

Dans op de deel

'k Vedel de poorten open -,
 'k Hoore den grendel al gaan!
 'k Vedel -, de deel komt bloot en
 Glanzend in 't licht van de maan!
 Grijp er uw lief bij de armen,
 Rep er uw voetekens thans!
 'k Vedel een leutig alarm -, en
 Ei, mijn lieveken,
 Ei, mijn lieveken,
 Ei, mijn lieveken,
 Dans!

'k Ben er geen kruipend beed'laar
 Zijn al mijn trappers kapot!
 'k Ben er een vreugdig veed'laar
 Louter op God z'n gebod!
 Pak er uw lief aan de lenden,
 Top lijk een tolleke thans!
 Nooit 'rocht mijn liedje te-n-ende, en
 Ei, mijn lieveken,
 Ei, mijn lieveken,
 Ei, mijn lieveken,
 Dans!

Draai tot 't licht is gerezen
Boven het groeiende land!
Dan leest 't lief u op 't wezen:
't Staat er uw hert in den brand!
Dàn zal mijn wijzeken zwijgen,
Dàn geeft g' uw manneke kans,
Dan zult g' uw kussen wel krijgen!, en -
Thans, mijn lieveken,
Dans, mijn lieveken,
Ei, mijn lieveken!,
Dans!

Oud Stadje

(Sluis)

Klein, wankel stadje in grijze schemering.
De toren grauw en ernstig op het plein.
Wat huizekens rondom, die peinzend zijn
Aan stille dingen van herinnering.

Ginds praten mannen in een wijden kring
Met zachte kalme stem van vroeger tij'n.
In hunne oogen legt de avondschijs
Een glans van wondere verteederings.

Klein, wankel stadje als een ver verhaal
Van luide, lang gegane pracht en praal...

Klein, wankel stadje als een vergeten lied:
Vaag kent men woorden nog, maar wijze niet...

Klein, wankel stadje als oude moede man,
Die niet meer schreien, niet meer blij-zijn kan...

Aan Zeeuwsch-Vlaanderen

Daar stoof een windeke
Langs de heg,
Er kwam een kindeke
Op m'n weg,
En met z'n mondeke, rood, zoo rood,
't Een leutig liedekes floot!

Daar liep 'n waterke
Voor mij uit,
Dat blonk en klaterde
Luid, zoo luid! -
En tusschen 't riet, waar niemand het ziet!,
Ging 't: ka... rekiet! -, karekiet!...

Ginds bij de huizekes
Laag en blond,
Veel popelpluizekens
Zwierven rond -,
En in een weideke zoefd' een zeis
Op maaierkes helle wijs!

Zoo ligt m'n wereldje
Kleef en bloot,
Een schitterpereltje
In den schoot
Van 't groot Heelal: God's stralend gebied! -
En - velen weten het niet...

Vogelliedje

O, hoor dat perelend zingen,
Dat klinken hel en rein!,
Er tinkelen zilveren dingen,
Er schervelt kristallijn,
Een ijzeren staafe kentelt
En klankert langs een wand,
Een vracht van schelpjes wentelt
Ineenen op het strand,
Er komt een beek gesprongen
Met dartelrap geluid,
Er loopt een zonnige jongen
Die op een blare fluit,
Er beieren fijne klokjes
Heel blij en heel ver heen,
Er buitelen holle brokjes
Staal op een luiden steen,
Er rengelt en er rinkelt
Een gouden sleutelbos,
Er raakte spetter-sprink'lend
Een dauwklaar liedje los!

Het Zwin

Aan Mr. P. Dieleman

Het is een vreemd bedrijf, een ijlings glinst'rend sneeuwen
 Hoog boven d' eenzaamheid van wijde schor en plas -,
 Een wemeling van licht, een tuimeling van schreeuwen,
 Fijn-scherp, 'lijk 't snijgekrijsch van diamant op glas.

Nu - lager zwermt de bui van flikkersnelle meeuwen,
 Valt -, werpt zich weder op, en zwiert, doch raakte ras
 Wat rest des woel'gen strooms na vele, vele eeuwen:
 't Nauw roerend water en het schameldonker gras.

Dit is 't visioen: De vloed bruist aan! De baren groenen! -
 Daarginder nadert, trotsch, een bonte vloot galjoenen,
 Die, zon ter zeilen, koers op 't macht'ge Vlaanderen koos!...

Doch plots: Weêr strekt voor 't oog het Zwin zich, lijk vergeten...;
 Eén vlijme meeuwekreet heeft 't beeld uiteengereten -
 En - honderd schelden 't àl voor niets en nutteloos...

(bij Retranchement, Oogst 1926)

Pan en de dag

Over àl de wereld schalt de Dag zijn schater! -
't Mid-heemle staat zijn laaie licht gesteld. -
Hij davert luide op het levend water,
Vuurt in de velden zijn ontroerd geweld!

Pan's hoeven kloppen de bebloemde gronden:
Zijn hart trekt naar de verten, wel-vertrouwd;
Zijn felle juichkreet echoot wijd in 't ronde! -
De luchten stormen van vergruizeld goud! -

De wind ronkt schuif'lend door zijn woeste haren,
En drift'ger springt 't verlangen, dat hem drijft!...
Doch plots'ling staakt hij al zijn godd'lijk jagen
Voor 't witte blinken van een nimfenlijf!

't Staat een naakt meisje halv'ling in 't geklater
Der blijte beke..., buigt, en lacht, en vleit...
Over àl de wereld schalt de Dag zijn schater,
En vult al dingen van zijn Eeuwigheid!

Midzomer

De Zon! De Zomernoen! Al leve' in lichterlaaie!
Een leeuwrik die de lucht beklint, door niets gestremd,
Om aan een goudstraal, hoog, zijn vreugd uit te lawaaien,
Zóó, dat zijn zot geweld al d'anderen overstemt!

Bezijds dien blonden term, een boer die staat te maaien,
En dicht bij 't water, waar een dolle duiker zwemt
In korte, kluchtig-dwaze en vluggelingsche zwaaien,
Een driftige minnaar die zijn strubb'lend lief omklemt!

Staat God thans groot en gansch onzichtbaar in den dag?
Bruist bloed en aarde van Zijn eeuwig Liefdegeven?
Blinken de waat'ren van Zijn stralend-zuiv'ren lach?...

Als werd ter wereld nooit een duist're daad bedreven,
Als wapperd' er altoos de luisterblanke vlag:
De Zon! De Zomernoen! In lichterlaaie al leven!!